

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра реклами та зв'язків з громадськістю

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

С.Б. Жильцов

“ ” 2015 року

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ

напряму підготовки 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і
бібліографія»
(шифр і назва напрямку підготовки)

Гуманітарний інститут
(назва інституту, факультету, відділення)

2014-2015 рік

Робоча програма «Історія бібліотечної справи» за напрямом підготовки 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія», 0201 «Культура»
2015 р. – 46 с.

Розробники: Прокопенко Лілія Сергіївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри реклами та зв'язків з громадськістю Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри реклами та зв'язків з громадськістю

Протокол від “06” лютого 2015 року № 7

Завідувач кафедри реклами та зв'язків з громадськістю

_____ (Горбенко Г. В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Години відповідають робочому навчальному плану

Структура програми типова

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

_____ (О.В. Єременко)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено Вченою радою Гуманітарного інституту

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Вчений секретар _____ (Т.Л.Видайчук)
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни.....	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	7
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I</i>	8
<i>Змістовий модуль II</i>	10
<i>Змістовий модуль III</i>	13
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Історія бібліотечної справи».....	18
V. Плани семінарських занять.....	19
VI. Завдання для самостійної роботи.....	22
VII. Індивідуальна робота.....	25
VIII. Система поточного та підсумкового контролю.....	26
IX. Методи навчання.....	29
X. Методичне забезпечення курсу.....	30
XI. Завдання до модульних контрольних робіт	30
XII. Теоретичні питання до екзамену.....	36
XIII. Рекомендована література	
<i>Законодавчі документи</i>	39
<i>Базова</i>	39
<i>Додаткова</i>	40
Інформаційні ресурси.....	44
Методичні рекомендації до підготовки семінарського заняття.....	45
Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.....	45

Пояснювальна записка

Відповідно до Державного освітнього стандарту вищої професійної освіти курс «Історія бібліотечної справи» відноситься до загальнопрофесійних навчальних дисциплін за напрямом 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія».

Мета дисципліни – дати студентам знання щодо шляху, пройденого вітчизняними і зарубіжними бібліотеками з моменту їх появи і до сьогодення, показати еволюцію різних типів і видів бібліотек, особливості їх функціонування у межах конкретних країн й історичних періодів, визначити спадкоємність бібліотечних традицій, значення історичного досвіду для вдосконалення сьогоденної вітчизняної бібліотечної практики.

Завдання дисципліни:

- вивчити загальнотеоретичні засади історії бібліотечної справи;
- дослідити основні напрями розвитку бібліотек і бібліотечної справи на різних історичних етапах в Україні та світі;
- виявити особливості історії бібліотечної справи як складової історії загальної історії людства та історії світової культури;
- ознайомитися з регіональною специфікою розвитку бібліотечної справи у світі;
- розглянути історії бібліотечної справи з урахуванням її персоналізації;
- виявити значення історичного досвіду для вдосконалення сьогоденної вітчизняної бібліотечної практики.

У результаті вивчення курсу студент повинен **знати**:

- понятійно-категоріальний апарат історії бібліотечної справи;
- сучасні наукові підходи до періодизації історії бібліотечної справи в Україні та світі;
- закономірності виникнення і розвитку бібліотек, а також формування бібліотечних систем;
- шляхи еволюції різних типів і видів бібліотек;
- загальні тенденції та особливості історичного розвитку бібліотечної справи в Україні та світі у різні періоди;
- фактичний матеріал з історії розвитку окремих бібліотек і бібліотечної справи України та країн світу.

Знаючи основні етапи розвитку історії бібліотечної справи, студент повинен **вміти**:

- виокремлювати основні етапи розвитку бібліотечної справи;
- визначати основні тенденції бібліотечної справи на окремих етапах її історичного розвитку;
- аналізувати сучасні напрями розвитку бібліотечної справи;
- прогнозувати перспективи розвитку бібліотечної справи;
- визначати основні форми і напрями міжнародних бібліотечних зв'язків;
- • здійснювати порівняльний аналіз розвитку національних бібліотек світу і України.

Курс інтегрується з такими дисциплінами, як «Історія України», «Історія української культури», «Історія зарубіжної культури», «Історія книги», «Бібліотекознавство», «Бібліографознавство», «Документознавство» та ін.

Теоретичні питання дисципліни розглядаються на лекціях, поглибленню теоретичних знань із дисципліни сприяють семінарські заняття. До другого модуля програми подані індивідуальні завдання, які дозволять поглибити знання з історії бібліотечної справи окремих країн світу. До кожного модуля розроблені тестові завдання для модульних контрольних робіт, які дозволять виявити рівень оволодіння студентами теоретичними питаннями та конкретним фактичним матеріалом.

Дисципліна загальним обсягом 144 години, у тому числі: 22 год. – лекційних, 20 год. – семінарських занять, 6 год. – індивідуальна робота, 6 год. – модульні контрольні роботи, 54 год. – самостійна робота, 36 год. – екзамен. Студентам надається список рекомендованої до вивчення літератури та перелік інформаційних ресурсів мережі Інтернет для опрацювання. Викладання дисципліни розраховано на один семестр та завершується *екзаменом*.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Предмет: закономірності виникнення, розвитку і удосконалення бібліотек і бібліотечних систем, еволюція теорій і поглядів на організацію суспільного користування документними ресурсами.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4</p> <p>Змістових модулів – 3</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години) – 144</p> <p>Тижневих годин – 4</p>	<p>Галузь знань 0201 «Культура»</p> <p>Напрямок підготовки 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія»</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»</p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 1-й</p> <p>Семестр: 2-й</p> <p>Аудиторні заняття: 48 годин, з них: лекції (теоретична підготовка): 22 години семінарські заняття: 20 годин</p> <p>Індивідуальна робота: 6 годин</p> <p>Модульні контрольні роботи: 6 годин</p> <p>Самостійна робота: 54 години</p> <p>Вид контролю: екзамен: 36 годин</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ Й СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ									
1.1	Бібліотеки Стародавнього Сходу	6	2	2				4	
1.2	Бібліотеки Античного світу і раннього Середньовіччя	6	2	2				4	
1.3	Бібліотеки Стародавнього світу		2			2			
1.4	Бібліотеки Середньовіччя та доби Відродження	8	2	2				6	
1.5	Бібліотеки Середньовіччя та доби Відродження у країнах Європи й Азії	2	2			2			
	Модульна контрольна робота	2	0						2
	Разом за модулем 1	26	10	6		4		14	2
Змістовий модуль II. БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У НОВИЙ І НОВІТНІЙ ЧАСИ									
2.1	Бібліотеки епохи Просвітництва	6	2	2				4	
2.2	Бібліотечна справа в епоху Просвітництва і буржуазних революцій у зарубіжних країнах (XVIII - початок XIX ст.)		2			2			
2.3	Бібліотечна справа в XIX - на початку XX ст.	6	2	2				4	
2.4	Бібліотечна справа країн Європи і Америки в XIX - на початку XX ст.	2	2			2			
2.5	Бібліотечна справа у період між світовими війнами (1914-1940 рр.)	8	4	2		2		4	
2.6	Бібліотечна справа у другій половині XX - на початку XXI ст.	12	2	2			6	4	
2.7	Основні тенденції і особливості розвитку бібліотечної справи зарубіжних країн у XX - на початку XXI ст.	2	2			2			
	Модульна контрольна робота	2	2						2
	Разом за модулем 2	40	18	8		8	6	16	2

Змістовий модуль III.									
ІСТОРИЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ									
3.1	Бібліотеки України у IX-XVIII ст.	10	4	2		2		6	
3.2	Особливості українського бібліотечного руху в XIX - на початку XX ст.	8	2	2				6	
3.3	Бібліотечна справа в роки української революції (1917-1920 рр.)	2	2			2			
3.4	Бібліотечна справа у Радянській Україні	10	4	2		2		6	
3.5	Бібліотечна справа в незалежній Україні	8	2	2				6	
3.6	Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку бібліотечної справи в Україні на сучасному етапі	2	2			2			
	Модульна контрольна робота	2	2						2
	Разом за модулем 3	42	18	8		8		24	2
	Екзамен	36							36
	Разом за навчальним планом	144	46	22		20	6	54	6/36

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ Й СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Лекція 1.1. Вступ. Бібліотеки Стародавнього Сходу (2 год.)

Місце курсу в загальнонауковій і професійній підготовці бібліотечних фахівців. Предмет історії бібліотечної справи. Взаємозв'язок із всесвітньою історією, історією світової культури і комплексом історичних наук, які вивчають книгу. Потреба в осмисленні історії бібліотечної історії. Наукові підходи до періодизації історії бібліотечної справи. Структура курсу. Джерельна база і навчально-методична забезпеченість курсу.

Розквіт культури народів Дворіччя. Винахід клинопису. Перші відомості про існування бібліотек у державі Шумер. Великі книгосховища Лагаша і Ніппура. Склад фондів перших книгосховищ.

Бібліотека царя Хеттської держави Хаттусилі III. Бібліотеки Ассирії (VIII-VII ст. до н.е.). Ніневійська бібліотека ассирійського царя Ашшурбаніпала. Способи «розкриття» фонду бібліотеки, мистецтво зберігання документів.

Староєгипетська культура і бібліотеки. Створення нового матеріального носія інформації – папірису. Поняття «будинок книги» і

«будинок життя». Храмова бібліотека Рамсеса II. Читачі бібліотек Стародавнього Сходу.

Лекція 1.2. Бібліотеки Античного світу і раннього Середньовіччя (2 год.)

Антична культура як унікальне явище в історії світової цивілізації. Бібліотеки Античної Греції. Поява слова «бібліотека» у значенні, близькому до сучасного. Бібліотека мусейону як соціальний інститут. Особиста бібліотека Аристотеля. Основний спосіб тиражування документів. Зародження книжкової торгівлі.

Особливості елліністичної культури. Бібліотека Александрійського мусейону – найбільша бібліотека елліністичного світу. Бібліотекарі Александрійської бібліотеки, їх спеціалізація. Каллімах і його бібліографічна праця «Таблиці тих, хто прославився в усіх областях знання і того, що вони написали». Бібліотека Пергама (II ст. до н.е.).

Бібліотечна культура Стародавнього Риму. Бібліотека Палатину. Бібліотека Ульпіана в Римі. Розвиток уявлень про бібліотечну архітектуру.

Бібліотеки буддійських монастирів і палацові книгосховища Китаю в період раннього Середньовіччя.

Культура Візантії як синтез античної, східної і ранньохристиянської культур. Заміна сувою «кодексом». Бібліотека імператора Костянтина як найбагатше книгосховище і державний скрипторій. Видатні візантійські бібліофіли: вчений Лев Математик, патріарх Фотій. «Міріобібліон» патріарха Фотія як перший середньовічний досвід бібліографічного опису книг. Бібліотеки при навчальних закладах Візантії. Монастирські бібліотеки Західної Європи у V-VI ст. Бібліотеки монастиря Віварій, бенедиктинського монастиря Боббіо. Подальше поширення бібліотек монастирського типу. Монополія церкви на просвітницьку діяльність у ранньому Середньовіччі.

Семінар 1. Бібліотеки Стародавнього світу (2 год.).

Лекція 1.3. Бібліотеки Середньовіччя та доби Відродження (2 год.)

Середньовічні бібліотеки Арабського халіфату. Неоднорідність арабських бібліотек: «будинки мудрості», «будинки науки», приєднані бібліотеки. «Будинок мудрості» у Дамаску. Бібліотека кордовського халіфа аль-Хакама II. Приватні бібліотеки Кордови. Палацова бібліотека в Каїрі (X - XI ст.). Склад і організація фондів арабських бібліотек і їх читачі. Особлива архітектура бібліотек арабського світу. Загибель бібліотек Арабського халіфату.

Виникнення університетів і їх бібліотек у Західній Європі у XIII - XVI ст. Бібліотеки Паризького і Оксфордського університетів. Світський характер

фондів університетських бібліотек. Приватні бібліотеки. «Філобіблон» Річарда де Бері. Середньовічні королівські бібліотеки.

Бібліотеки епохи Відродження. Домінування приватних бібліотек. Особисті бібліотеки Ф. Петрарки, Дж. Боккаччо, Н. Нікколі. Зародження ідеї створення публічних бібліотек. Нові вимоги до бібліотекаря-професіонала.

Бібліотеки і Реформація. Винайдення книгодрукування Йоганном Гуттенбергом, його вплив на книгорозповсюдження і бібліотечну справу. Бібліотека кардинала Мазаріні як перша публічна бібліотека Франції.

Бібліотеки Московської держави.

Бібліотечна діяльність Габріеля Ноде. Погляд на бібліотеку як складову наукового, освітнього і культурного життя суспільства.

Семінар 2. Бібліотеки Середньовіччя та доби Відродження у країнах Європи й Азії (2 год.).

Змістовий модуль II.

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У НОВИЙ І НОВІТНІЙ ЧАСИ

Лекція 2.1. Бібліотеки епохи Просвітництва (2 год.)

Потреба в новому інституті державності – національній бібліотеці – у XVII - XVIII ст. Поява громадських об'єднань любителів читання. «Енциклопедія або тлумачний словник наук, мистецтв і ремесел» Дідро і Д'Аламбера, її вплив на новий бібліотечний світогляд. Подальший розвиток теоретичних основ бібліотечної справи.

Бібліотечна справа Німеччини. Домінування придворних бібліотек. Бібліотечна діяльність Готфріда Вільгельма Лейбніца, його концепція наукової бібліотеки універсального профілю. Втілення ідей Лейбніца у Придворній бібліотеці Вольфенбюттеля. Бібліотечна діяльність Йоганна Вольфганга фон Гете. Погляди Й.В. Гете на розвиток науки, культури і освіти. Бібліотечні реформи Й.В. Гете. Бібліотека саксонських курфюрстів в Дрездені і її бібліотекар Йоганн Міхаель Франке.

Бібліотечна справа у США. Погляди Бенджаміна Франкліна на розвиток бібліотечної справи. Заснування «Філадельфійського бібліотечного товариства» і поширення ідеї про підписну бібліотеку. Томас Джеферсон й ініціатива організації публічних бібліотек. Абонементні бібліотеки. Заснування Бібліотеки Конгресу США як національного книгосховища США.

Завоювання англійської буржуазної революції. Вплив нових політичних і філософських ідей на розвиток бібліотек. Бібліотеки університетів і коледжів. Підписні бібліотеки. Відкриття Бібліотеки Британського музею – національної бібліотеки Великої Британії.

Зміни у бібліотечній справі Франції в період буржуазної революції (1789-1794 рр.). Конфіскація особистих бібліотек представників опозиції. Секуляризація монастирських книжкових зібрань. Націоналізація Королівської бібліотеки і перетворення її на Національну бібліотеку Франції. Діяльність «літературних депо». Найважливіші рішення Конвенту щодо бібліотечної справи у країні. Ідеї Анрі Грегуара. Повалення якобінської диктатури, наполеонівські війни й уповільнення розвитку бібліотек.

Бібліотечна справа Російської імперії у XVIII ст. Зміни у сфері культури і освіти в Росії та їх вплив на бібліотечну справу. Заснування бібліотеки Російської Академії наук. Бібліотеки навчальних закладів. Наукові та спеціальні бібліотеки Росії. Заснування першої наукової медичної бібліотеки Білорусії.

Семінар 3. Бібліотечна справа в епоху Просвітництва і буржуазних революцій у зарубіжних країнах (XVIII - початок XIX ст.) (2 год.).

Лекція 2.2. Бібліотечна справа в XIX - на початку XX ст. (2 год.)

Провідні чинники розвитку бібліотечної справи в XIX ст. Оформлення національної бібліотеки як особливої моделі бібліотечної установи – «пам'яті нації», визначення її типологічних функцій. Характеристика національних бібліотек окремих країн в XIX ст., їх стану і масштабів діяльності (національні бібліотеки Франції, Іспанії, Великої Британії, США). Діяльність А. Паніци у Бібліотеці Британського музею. «Національні бібліотеки» в Австро-Угорщині. Процес становлення національних бібліотек у країнах Латинської Америки.

Розвиток наукових бібліотек. Наукові бібліотеки Німеччини як зразкова модель для світової бібліотечної спільноти. Університетські бібліотеки у Берліні, Бреслау, Бонні, Кенігсберзі і Галле. «Прусська інструкція» й вирішення проблем уніфікації каталогів. Вища бібліотечна школа при Берлінському університеті. Бібліотеки університетів, інститутів, наукових товариств і музеїв у країнах Європи і Америки.

Загальнодоступні бібліотеки в XIX ст. Народні бібліотеки в Німеччині і країнах континентальної Європи. Бібліотечна справа в Російській імперії. Специфіка організації бібліотечної справи в слов'янських країнах. Матіци і їх бібліотеки. Бібліотеки-читалища у Болгарії.

Розвиток бібліотекознавчої думки в XIX ст. Вихід у світ перших навчально-практичних видань: «Досвід повного навчального керівництва з бібліотекознавства» Мартіна Шреттінгера, «Підготовка бібліотекаря» Ф.А. Еберта. Міжнародні форуми бібліотечних працівників. Заснування національних бібліотечних асоціацій в США і Великій Британії. Поява професійної періодики. Зародження бібліотечної освіти. Бібліотечна діяльність Мелвіла Дьюї, Чарльза Кеттера, Фріца Мількау.

Бібліотечна справа в Російській імперії на початку ХХ ст.

Семінар 4. Бібліотечна справа країн Європи і Америки в ХІХ - на початку ХХ ст. (2 год.).

Лекція 2.3. Бібліотечна справа

у період між світовими війнами (1914-1940 рр.) (2 год.)

Стан наукових і спеціальних бібліотек європейських країн після Першої світової війни. Створення Товариства екстреної допомоги німецькій науці і комітету у справах бібліотек. Поява принципово нового підходу до комплектування універсальних наукових бібліотек. Значення діяльності Георга Лея для розвитку бібліотечної справи. Поява нової організаційної форми університетських бібліотек. Бібліотеки університетів США, Великої Британії, Італії, Канади та інших країн у період між двома війнами.

Стан національних бібліотек Європи і Америки. Національна бібліотека в Парижі і діяльність Жюльєна Кена. Національні бібліотеки Великої Британії, Швеції, Бельгії, Бібліотека Конгресу США.

Початок активного розвитку спеціальних бібліотек у 1920-1930-і рр. Ідеї створення депозитарних книгосховищ, розвитку МБА, організації зведених каталогів і централізованої каталогізації. Відновлення професійних контактів у міжвоєнний період. Діяльність Міжнародного бібліографічного інституту (1895 р.). Створення Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій (ІФЛА) (1927 р.).

Стан розвитку загальнодоступних бібліотек. Інтенсивний розвиток народних бібліотек в Іспанії. Діяльність Мануеля Бартоломе Коссіо. Освітні і виховні можливості народних бібліотек (на прикладі Німеччини). Прийняття законів про публічні бібліотеки в країнах Європи і Америки. Англо-американська концепція публічної бібліотеки. Публічні бібліотеки Великої Британії, Франції, США. Діяльність Американської бібліотечної асоціації. Бібліотечний закон Чехословаччини (1919 р.) і розвиток публічних бібліотек країни. Бібліотечна справа Швейцарії. Законодавче керівництво бібліотеками Іспанії. Публічні бібліотеки скандинавських країн. Закон про бібліотечну справу Фінляндії (1921 р.). Перший бібліотечний закон Данії (1920 р.) і його результати. Проект міської бібліотеки в м. Стокгольм (Швеція). Поширення ідеї публічної бібліотеки в Китаї (1920-1930 рр.). Публічні бібліотеки в період світового економічного кризи (1929-1933 рр.). Вплив утвердження фашизму в Італії, Німеччині, Іспанії, Угорщині, Румунії, Португалії та інших країнах на розвиток бібліотечної справи. Ідеологія фашизму і бібліотеки.

Семінар 5. Бібліотечна справа у період між світовими війнами (1914-1940 рр.) (2 год.).

Лекція 2.4. Бібліотечна справа

у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (2 год.)

Подолання наслідків Другої світової війни у бібліотечній справі різних країн світу. Процес формування соціалістичного табору і «радянська» бібліотечна справа. Антирадянська політика американської бібліотечної системи в період «холодної війни». «Білль про права бібліотек» Американської бібліотечної асоціації (1948 р.).

Перебудова роботи національних і наукових бібліотек країн Західної Європи і США відповідно до вимог науково-технічного прогресу. Зміни в розвитку вищої школи й університетські бібліотеки. Активний розвиток науки, нові відкриття і поява галузевих бібліотек дослідницьких установ і промислових підприємств. Перші спроби зарубіжних бібліотек у використанні новітніх засобів збору і передачі інформації (1950-і рр.). Посилення координації і спеціалізації наукових бібліотек.

Розвал соціалістичного табору і кардинальні зміни у бібліотечній справі країн Східної Європи (1990-і рр.). Організація бібліотечної справи відповідно до інтересів громадян. Поява можливостей інтеграції у світові бібліотечні процеси. Криза бібліотечної справи країн Східної Європи і колишніх республік СРСР, способи її подолання. Процеси демократизації бібліотечної справи в посткомуністичних країнах. Інтелектуальна свобода і вільний доступ до інформації як головний принцип організації бібліотечної справи у демократичних країнах.

Розвиток бібліотечної справи в інформаційному суспільстві. Протиріччя між реальним рівнем розвитку інформаційних технологій і можливостями окремих країн. Вплив інформатизації та інтернетизації на розвиток бібліотечної справи. Новітні інформаційні технології й умови входження бібліотек різних країн світу у міжнародний інформаційний простір.

Інформаційно-бібліотечне законодавство провідних зарубіжних країн.

Національні моделі публічних бібліотек на сучасному етапі.

Активізація міжнародних бібліотечних зв'язків з початку 1960-х рр. ЮНЕСКО і рамки міжнародної бібліотечної співпраці. Роль ІФЛА у розвитку міжнародної взаємодії бібліотек. Міжнародні бібліотечні проекти і програми.

Семінар 6. Основні тенденції і особливості розвитку бібліотечної справи зарубіжних країн у ХХ – на початку ХХІ ст. (2 год.).

Змістовий модуль III.

ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ

Лекція 3.1. Бібліотеки України у IX-XVIII ст. (2 год.)

Передумови зародження бібліотек Київської Русі. Прийняття християнства, поява писемності і початок розвитку літератури (кінець X ст.) Давньоруські книгосховища IX-XIII ст. Бібліотека Ярослава Мудрого в

київському Софійському соборі (1037 р.). Збірник Святослава 1073 року як джерело для вивчення та реконструкції фонду бібліотеки Я. Мудрого. Скрипторії як центри переписування книги: напрями діяльності. Організація праці майстрів рукописної книги. Книгосховища при церковних соборах у XI-XIII ст. Роль монастирів як центрів збирання рукописної книги. Зібрання книг давньоруських монастирів. Склад фондів і джерела комплектування книгосховищ. Поширення книг і грамотності серед населення. Особисті бібліотеки. Доля давньоруських бібліотек у період татаро-монгольського іга. Загибель книг домонгольського періоду. Початок формування бібліотечної думки.

Монастирські бібліотеки як основний тип бібліотек у XIV - XVII ст. (Слуцький, Супрасльський, Київський Михайлівський Золотоверхий, Дерманський монастирі, їх книгозбірні). Описи монастирських бібліотек як прообрази сучасних каталогів. Рукописні настанови й інструкції для бібліотекарів як основа формування правового поля бібліотек.

Початок поширення книгодрукування у слов'ян та його вплив на книгорозповсюдження, бібліотечний рух та зростання бібліотечних фондів в українських землях у середині XVI ст. Характеристика основних типів бібліотек. Діяльність бібліотек Острозької академії і Львівського колегіуму.

Використання бібліотек у державних інтересах. Перші відомчі і спеціальні бібліотеки, світський характер їх фондів.

Соціально-культурне значення бібліотек братств як громадсько-політичних і національно-релігійних осередків. Виникнення та розвиток бібліотек навчальних закладів: Києво-Могилянської колегії, Львівського університету.

Приватні бібліотеки української інтелектуальної еліти: бібліотеки духовенства, гетьманів, козацької старшини та козаків.

Український бібліотечний рух в умовах заборони книгодрукування українською мовою. Діяльність бібліотеки Києво-Могилянської академії та книгозбірень інших навчальних закладів. Соціально-культурне значення бібліотек монастирів.

Семінар 7. Бібліотеки України у IX-XVIII ст. (2 год.).

Лекція 3.2. Особливості українського бібліотечного руху в XIX - на початку XX ст. (2 год.)

Суперечність і складність розвитку вітчизняної бібліотечної справи в XIX – на початку XX ст. Урядова політика щодо діяльності бібліотек. Нагляд за книговидаванням і книгорозповсюдженням у першій половині XIX ст. Реформа народної освіти і розвиток наукових і спеціальних бібліотек. Бібліотеки університетів і наукових товариств. Публічний характер

діяльності університетських бібліотек. Бібліотеки середніх навчальних закладів. Вплив суспільно-політичної думки на бібліотечну справу в XIX ст.

Пожвавлення українського бібліотечного руху в умовах зростання національної свідомості у першій половині XIX ст. Утворення книгозбірень нових навчальних закладів університетського типу, інших установ. Виникнення губернських публічних (прилюдних) бібліотек на українських землях. Заснування «Кабінетів для читання», бібліотек при книжкових магазинах. Приватні бібліотеки української інтелігенції.

Бібліотечна справа в другій половині XIX ст. Зростання випуску книжкової продукції. Репресивні заходи російського царату щодо українського державного слова та їх вплив на розвиток українського бібліотечного руху. Виникнення російських публічних бібліотек в Україні.

Характеристика основних типів книгозбірень духовних і світських навчальних закладів. Роль земств в організації мережі бібліотек. Значення та функції книгозбірень громадських установ і товариств.

Вплив революції 1905-1907 рр. на українську бібліотечну справу. Організація бібліотечних товариств. Вихід журналу «Бібліотекар» (1910 р.). Проведення I Всеросійського з'їзду з бібліотечної справи (1911 р.) Початок підготовки бібліотечних кадрів. Становлення бібліотекознавства як науки. Значення резолюцій 1-го Всеросійського з'їзду та загальноземського з'їзду з питань позашкільної освіти для бібліотечного будівництва в Україні. Українська інтелігенція про значення бібліотек.

Особисті бібліотеки української інтелектуальної еліти. Розвиток української бібліотекознавчої думки.

Бібліотечна справа в роки української революції (1917-1920 рр.). Утворення державних органів керівництва бібліотечною справою. Закладання основ бібліотечного законодавства. Характеристика бібліотечної мережі. Утворення Національної бібліотеки Української держави. Діяльність бібліотеки Кам'янець-Подільського державного українського університету.

Український бібліотечний рух Закарпаття, Буковини та Галичини.

Семінар 8. Бібліотечна справа в роки української революції (1917-1920 рр.). (2 год.).

Лекція 3.3. Бібліотечна справа у Радянській Україні (2 год.)

Партійно-державне керівництво бібліотечною справою і його відображення в партійних документах. Утворення українських радянських органів керівництва бібліотеками. Декрети радянської влади в галузі бібліотечної справи та їх вплив на український бібліотечний рух. Націоналізація і реквізиція бібліотек. Припинення діяльності комерційних, громадських, публічних, церковних і станових бібліотек. Запровадження радянської цензури у роботу бібліотек.

Заснування мережі радянських книгозбірень в Україні. Основні принципи бібліотечного будівництва. Зростання кількості наукових і

спеціальних бібліотек. Створення системи обов'язкового примірника для наукових бібліотек. Закладання основ українського радянського бібліотекознавства.

Ідеологізація і політизація радянського бібліотекознавства.

Початок підготовки бібліотечних кадрів. Перші радянські навчальні заклади і курси для підготовки бібліотекарів.

Криза мережі загальнодоступних бібліотек в 1920-ті рр. Переведення бібліотекарів на місцеві бюджети. Скорочення бібліотек і хат-читалень у сільській місцевості. Збільшення кількості профспілкових бібліотек. Організація методичного керівництва бібліотечною справою.

Український бібліотечний рух Буковини, Галичини, Закарпаття.

Бібліотечна справа України в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.). Особливості роботи бібліотек в умовах військового часу. Вивезення книжкових фондів українських бібліотек в евакуацію на Схід. Діяльність німецького Штабу Розенберга по вилученню і вивезенню книжкових фондів українських бібліотек на Захід. Трагічні наслідки та масштаби збитків для українських бібліотек.

Особливості відновлення книжкового фонду бібліотек, будівництва їх мережі у післявоєнний період. Діяльність Національної комісії з питань повернення в Україну книжкових цінностей, вивезених під час Другої світової війни.

Бібліотечне будівництво України у 50-80-х рр. ХХ ст. Державні та громадські органи керівництва бібліотечною справою. Зростання кількості наукових і спеціальних бібліотек у 1950-1960-і рр. Основні напрями діяльності бібліотек. Створення Державної республіканської бібліотеки УРСР (1957 р.).

Організація науково-методичних відділів при великих центральних бібліотеках. Проведення централізації державних загальнодоступних і профспілкових бібліотек у 1980-і рр. Утворення Міжвідомчої бібліотечної комісії (1974 р.). Централізація мережі бібліотек, підпорядкованих Міністерству культури УРСР. Централізація бібліотек інших систем і відомств.

Бурхливий розвиток державної системи науково-технічної інформації. Механізація і автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів в наукових бібліотеках. Регламентация і уніфікація діяльності бібліотек. Створення територіальних бібліотечних об'єднань.

Науково-дослідна робота в галузі бібліотекознавства. Система підготовки бібліотечних кадрів. Продовження ідеологізації і політизації бібліотечної справи.

Семінар 9. Бібліотечна справа у Радянській Україні (2 год.).

Лекція 3.4. Бібліотечна справа в незалежній Україні (2 год.)

Конституція України, нове базове законодавство, Закон України «Про бібліотеки та бібліотечну справу» (1995 р.) і їх значення для демократизації вітчизняної бібліотечної справи.

Криза системи бібліотечно-бібліографічного обслуговування населення і бібліотечної теорії (1990-і рр.), її причини і наслідки. Перехід вітчизняної бібліотечної справи на позиції визнання загальнолюдських цінностей, співдружності і взаємодії зі світовими бібліотечними системами.

Основні напрями розвитку бібліотечної справи в період переходу від тоталітаризму до демократії. Відродження і формування національних бібліотек в Україні. Бібліотечна мережа України. Зміна статусу повідних бібліотек України.

Бурхливий розвиток професійних бібліотечних об'єднань, асоціацій і спілок. Найважливіші результати їх діяльності. Заснування Української бібліотечної асоціації (1995 р.). Прийняття Кодексу етики бібліотекаря (1996, 2013 рр.). Встановлення Всеукраїнського дня бібліотек (30 вересня 1998 р.). Зрушення в області інформатизації, комп'ютеризації, інтернетизації бібліотечної справи.

Реорганізація бібліотечної періодики. Вихід у світ нових професійних журналів.

Розвиток українського бібліотекознавства. Перебудова системи бібліотечної освіти. Перегляд освітніх стандартів. Стажування викладачів вишів і бібліотечних фахівців за кордоном. Інтенсифікація міжнародної бібліотечної співпраці. Участь представників України у діяльності провідних міжнародних бібліотечних організацій на сучасному етапі.

Перспективи розвитку бібліотечної справи України.

Семінар 10. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку бібліотечної справи в Україні на сучасному етапі (2 год.).

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Історія бібліотечної справи»

Разом: 144 год., лекції – 22 год., семінарські заняття – 20 год., індивідуальна робота – 6 год.,
самостійна робота – 54 год., мк – 6 год., семестровий контроль – 36 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II				Змістовий модуль III			
Назва модуля	БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ Й СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ			БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У НОВИЙ І НОВІТНІЙ ЧАСИ				ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ			
Кількість балів за модуль	70 б.			93 б.				93 б.			
Лекції	відвідування - 3 б.			відвідування - 4 б.				відвідування - 4 б.			
Теми лекцій	Бібліотеки Стародавнього Сходу – 1 б.	Бібліотеки Античного світу і раннього Середньовіччя – 1 б.	Бібліотеки Середньовіччя та доби Відродження – 1 б.	Бібліотеки епохи Просвітництва – 1 б.	Бібліотечна справа в XIX - на початку XX ст. – 1 б.	Бібліотечна справа у період між світовими війнами (1914-1940 рр.) – 1 б.	Бібліотечна справа у другій половині XX - на початку XXI ст. – 1 б.	Бібліотеки України у IX-XVIII ст. – 1 б.	Особливості українського бібліотечного руху в XIX - на початку XX ст. – 1 б.	Бібліотечна справа у Радянській Україні – 1 б.	Бібліотечна справа в незалежній Україні – 1 б.
Теми семінарських занять	Бібліотеки Стародавнього світу – 1+10 б.	Бібліотеки Середньовіччя та доби Відродження у країнах Європи й Азії – 1+10 б.	Бібліотечна справа в епоху Просвітництва і буржуазних революцій у зарубіжних країнах (XVIII - початок XIX ст.) – 1+10 б.	Бібліотечна справа в країні Європи і Америки в XIX - на початку XX ст. – 1+10 б.	Бібліотечна справа у період між світовими війнами (1914-1940 рр.) – 1+10 б.	Основні тенденції і особливості розвитку бібліотечної справи зарубіжних країн у XX - на початку XXI ст. – 1+10 б.	Бібліотеки України у IX-XVIII ст. – 1+10 б.	Бібліотечна справа в роки української революції (1917-1920 рр.) – 1+10 б.	Бібліотечна справа у Радянській Україні – 1+10 б.	Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку бібліотечної справи в Україні на сучасному етапі – 1+10 б.	
Самостійна робота	5x4=20 б.			5x4=20 б.				5x4=20 б.			
ІНДЗ	30 балів										
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 – 25 б.			Модульна контрольна робота 2 – 25 б.				Модульна контрольна робота 3 – 25 б.			
Підсумковий контроль	екзамен (40 балів)										

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I.

БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ Й СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Семінар 1

Бібліотеки Стародавнього світу (2 год.)

1. Бібліотеки в державі Шумер, Хеттській державі і Вавилонському царстві.
  2. Бібліотеки Ассирії (VIII-VII ст. до н.е.).
  3. Бібліотеки Стародавнього Єгипту.
  4. Бібліотеки Античної Греції.
  5. Бібліотеки елліністичного світу (Александрійська і Пергамська бібліотеки).
  6. Бібліотечна культура Стародавнього Риму.
- Базова література:* 4, 7
Додаткова література: 8, 9, 18, 19, 20, 22, 31, 50, 51, 67

Семінар 2

Бібліотеки Середньовіччя та

доби Відродження у країнах Європи й Азії (2 год.)

1. Бібліотеки буддистських монастирів і палацові книгосховища Китаю в період раннього Середньовіччя.
  2. Бібліотеки Візантії і Західної Європи (V-X ст.).
  3. Бібліотеки Арабського халіфату.
  4. Церковні бібліотеки XII-XIV ст.
  5. Бібліотеки середньовічних університетів, приватні і королівські бібліотеки.
  6. Бібліотеки епохи Відродження.
  7. Бібліотеки Московської держави.
  7. Бібліотеки і Реформація.
- Базова література:* 3, 4, 7
Додаткова література: 8, 10, 18, 31, 49, 51, 58, 66, 69, 72-75

Змістовий модуль II.

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У НОВИЙ І НОВІТНІЙ ЧАСИ

Семінар 3

Бібліотечна справа в епоху Просвітництва і буржуазних революцій у зарубіжних країнах (XVIII - початок XIX ст.) (2 год.).

1. Розвиток буржуазних відносин і поява потреби у новому інституті державності – національній бібліотеці.
2. Бібліотечна справа Німеччини в епоху Просвітництва.
3. Бібліотечна справа США в епоху Просвітництва. Заснування Бібліотеки Конгресу США.

4. Вплив нових політичних ідей на розвиток бібліотек Великої Британії у XVIII – на початку XIX ст.

5. Бібліотечна справа Франції в період буржуазної революції (1789-1794 рр.).

6. Бібліотечна справа Російської імперії.

Базова література: 3, 4, 7

Додаткова література: 8, 11, 18, 23, 31, 32, 40, 49, 51, 70, 72, 75

Семінар 4

Бібліотечна справа країн Європи і Америки в XIX - на початку XX ст. (2 год.).

1. Провідні чинники розвитку бібліотечної справи у XIX ст.

2. Характеристика національних бібліотек окремих країн у XIX ст.

3. Розвиток наукових бібліотек. Наукові бібліотеки Німеччини як зразкова модель для світової бібліотечної спільноти.

4. Загальнодоступні бібліотеки у XIX ст.

5. Специфіка організації бібліотечної справи в слов'янських країнах у XIX ст.

6. Розвиток зарубіжної бібліотекознавчої думки у XIX ст.

7. Зародження бібліотечної освіти. Бібліотечна діяльність М. Дьюї.

Базова література: 3, 4, 7

Додаткова література: 8, 11, 23, 31, 32, 40, 44, 49, 51, 72, 75

Семінар 5

Бібліотечна справа

у період між світовими війнами (1914-1940 рр.) (2 год.).

1. Стан національних бібліотек Європи і Азії між двома світовими війнами. Різноманіття їх видів.

2. Національна бібліотека в Парижі і діяльність Жюльєна Кена.

3. Національні бібліотеки Великої Британії, Швеції, Бельгії, Бібліотека Конгресу США.

4. Інновації у розвитку універсальних наукових, університетських, спеціальних бібліотек різних країн світу.

5. Загальнодоступні бібліотеки Європи і Азії.

6. Англо-американська концепція публічної бібліотеки.

7. Інтенсифікація міжнародного бібліотечного співробітництва.

Базова література: 3, 4, 7

Додаткова література: 8, 11, 31, 32, 46, 49, 51, 72, 75

Семінар 6

Основні тенденції і особливості розвитку бібліотечної справи зарубіжних країн у XX - на початку XXI ст. (2 год.)

1. Відбудова бібліотечної справи у післявоєнний період.

2. Перебудова роботи національних і наукових бібліотек країн Західної Європи і Америки відповідно до вимог науково-технічного прогресу в 1950-1980-ті рр.

3. Кардинальні зміни у бібліотечній справі країн Східної Європи (1990-і рр.).

4. Розвиток бібліотечної справи в умовах інформаційного суспільства.

5. Національні моделі публічних бібліотек на сучасному етапі.

6. Інтенсифікація міжнародного бібліотечного співробітництва на сучасному етапі.

Базова література: 3, 4, 7

Додаткова література: 8, 11, 25, 26, 31, 32, 38, 46, 49, 51, 55, 56, 60, 68, 72, 73, 75

Змістовий модуль III. ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ

Семінар 7

Бібліотеки України у IX-XVIII ст. (2 год.)

1. Передумови зародження бібліотек Київської Русі. Бібліотека Ярослава Мудрого.

2. Поширення грамотності й особисті бібліотеки в IX-XIII ст.

3. Початок формування бібліотечної думки.

4. Монастирські бібліотеки як основний тип бібліотек на українських землях у IX-XVII ст.

5. Початок книгодрукування і його вплив на книгорозповсюдження і розвиток бібліотечного руху.

6. Діяльність бібліотек навчальних закладів.

7. Особисті книжкові колекції у XIV - XVIII ст.

Базова література: 3, 4, 6

Додаткова література: 8, 14, 21, 22, 27, 31, 33, 43, 44, 48, 58, 61-65, 71, 72, 75

Семінар 8

Бібліотечна справа

в роки української революції (1917-1920 рр.) (2 год.)

1. Роль бібліотек у реалізації державної гуманітарної політики України у добу національно-визвольної боротьби 1917-1920 рр.

2. Державне управління бібліотечною справою в роки української революції (1917-1920 рр.).

3. Розбудова нових українських бібліотек: створення розгалуженої мережі центральних, повітових, районних (земських) бібліотек із відділами української літератури, спеціалізованих дитячих бібліотек, бібліотек у навчальних закладах.

4. Формування системи обов'язкового примірника документів.

5. Заснування Національної бібліотеки Української держави.

6. Всеукраїнський з'їзд бібліотекарів. Кадрова політика у бібліотечній справі.

Базова література: 3, 4, 6

Додаткова література: 8, 12, 14, 31, 33-35, 39, 41-45, 54, 59, 61, 62

Семинар 9

Бібліотечна справа у Радянській Україні (2 год.).

1. Бібліотечна справа в Радянській Україні у 1920-1930-і рр.
2. Бібліотечна справа України в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.). Реституційні процеси у післявоєнний період.
3. Бібліотечне будівництво України у 50-80-х рр. ХХ ст.
4. Зростання кількості наукових і спеціальних бібліотек у 1950-1960-і рр.
5. Проведення централізації масових і профспілкових бібліотек у 1980-х рр.
6. Розвиток системи бібліотечної освіти.

Базова література: 3-6

Додаткова література: 8, 12-17, 28-31, 33-38, 41-44, 52-54, 62, 75

Семинар 10

Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку бібліотечної справи в Україні на сучасному етапі (2 год.)

1. Законодавча і нормативно-правова база діяльності бібліотек України.
2. Сучасний стан бібліотечної системи України: кількісні і якісні показники роботи бібліотечних мереж.
3. Документно-інформаційні ресурси бібліотек та забезпечення доступу до них.
4. Кадрове забезпечення бібліотек України.
5. Стан інформатизації та матеріальної бази бібліотек.
6. Участь бібліотек України у міжнародному фаховому співробітництві.
7. Значення діяльності Української бібліотечної асоціації для розвитку бібліотечної справи.
8. Перспективи розвитку бібліотечної справи України.

Базова література: 1, 2, 5, 6

Додаткова література: 14-17, 31, 33, 41, 42, 52-54

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I

БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ Й СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ (14 год.)

- 1.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку бібліотек Стародавнього світу – 2 год.
- 1.2. Підготувати презентацію про окрему бібліотеку Стародавнього Сходу (за вибором студента) – 4 год.
- 1.3. Підготувати презентацію про окрему бібліотеку Античного світу (за вибором студента) – 4 год.
- 1.4. Підготувати реферат про окрему бібліотеку доби Відродження (за вибором студента) – 4 год.

Змістовий модуль II.
БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У НОВИЙ І НОВІТНІЙ ЧАСИ
(16 год.)

2.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку бібліотечної справи у Новий та Новітній часи – 4 год.

2.2. Підготувати презентацію про окрему бібліотеку епохи Просвітництва (за вибором студента) – 4 год.

2.3. Підготувати презентацію про національну бібліотеку будь-якої країни світу (за вибором студента) – 4 год.

2.4. Підготувати реферат про внесок окремого діяча у розвиток бібліотечної справи світу або певної країни (за вибором студента) – 4 год.

Змістовий модуль III
ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ
(24 год.)

3.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку бібліотечної справи в Україні – 6 год.

3.2. На основі аналізу документного потоку дисертаційних досліджень за 1991-2014 рр. зі спеціальності 27.00.03 – Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографія (за базою даних «Автореферати дисертацій», розміщеній на веб-порталі Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського НАН України) дати характеристику сучасного етапу розвитку історико-бібліотекознавчих досліджень в Україні. Проаналізувати тематику досліджень з історії бібліотечної справи в Україні – 4 год.

3.3. Підготувати реферат про окрему особисту бібліотеку одного з видатних громадських діячів України, представників української культури, науки тощо (за вибором студента) – 4 год.

3.4. Підготувати реферат і презентацію з історії окремої національної бібліотеки України (за вибором студента) – 6 год.

3.5. На основі складених хронологічних таблиць до Змістових модулів 1-3 проаналізувати розвиток бібліотечної справи України у порівнянні із загальносвітовим бібліотечним рухом. Обґрунтувати висновки – 4 год.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ Й СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ			
1.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку бібліотек Стародавнього світу – 2 год.	Семінарські заняття, модульний контроль, екзамен	5	I-III
1.2. Підготувати презентацію про окрему бібліотеку Стародавнього Сходу (за вибором студента) – 4 год.		5	
1.3. Підготувати презентацію про окрему бібліотеку Античного світу (за вибором студента) – 4 год.		5	
1.4. Підготувати реферат про окрему бібліотеку доби Відродження (за вибором студента) – 4 год.		5	
Змістовий модуль II. БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У НОВИЙ І НОВІТНІЙ ЧАСИ			
2.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку бібліотечної справи у Новий та Новітній часи – 4 год.	Семінарські заняття, ІНДЗ, модульний контроль, екзамен	5	IV-VII
2.2. Підготувати презентацію про окрему бібліотеку епохи Просвітництва (за вибором студента) – 4 год.		5	
2.3. Підготувати презентацію про національну бібліотеку будь-якої країни світу (за вибором студента) – 4 год.		5	
2.4. Підготувати реферат про внесок окремого діяча у розвиток бібліотечної справи світу або певної країни (за вибором студента) – 4 год.		5	
Змістовий модуль III. ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ			
3.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку бібліотечної справи в Україні – 6 год.	Семінарські заняття, модульний контроль, екзамен	5	VIII-XI
3.2. На основі аналізу документного потоку дисертаційних досліджень за 1991-2014 рр. зі спеціальності 27.00.03 – Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографія (за базою даних «Автореферати дисертацій», розміщеній на веб-порталі Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського НАН України) дати характеристику сучасного етапу розвитку історико-бібліотекознавчих досліджень в Україні. Проаналізувати тематику досліджень з історії бібл. справи в Україні – 4 год.		5	
3.3. Підготувати реферат про окрему особисту бібліотеку одного з видатних громадських діячів України, представників української культури, науки тощо (за вибором студента) – 4 год.		5	
3.4. Підготувати реферат і презентацію з історії окремої національної бібліотеки України (за вибором студента) – 6 год.		5	
3.4. На основі складених хронологічних таблиць до Змістових модулів 1-3 проаналізувати розвиток бібліотечної справи України у порівнянні із		5	

загальносвітовим бібліотечним рухом. Обґрунтувати висновки – 4 год.			
<i>Разом: 54 год.</i>	<i>Разом: 65 балів</i>		

VII. Індивідуальна робота

1. На основі опрацювання наукових, навчальних, довідкових друкованих джерел та інформаційних ресурсів мережі Інтернет підготувати реферат з історії бібліотечної справи в окремій країні світу (за вибором студента).

2. Скласти хронологічну таблицю історії бібліотечної справи в обраній країні.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань, аргументування вибору методів дослідження	2 бали
2	Складання плану реферату, логічність структури	2 бали
3	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	8 балів
4	Повнота і глибина розкриття теми	5 балів
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, наявність наукової новизни, визначення перспектив дослідження	4 бали
6	Кількість використаних джерел (не менше 10)	3 бали
7	Повнота і логічність хронологічної таблиці історії розвитку бібліотечної справи в обраній країні	4 бали
8	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо є), список використаних джерел)	2 бали
	Разом	30 балів

Оцінка з індивідуальної роботи є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні досягнень студентів із навчальної дисципліни «Історія бібліотечної справи». Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Історія бібліотечної справи» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип покрокової звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1	Відвідування лекцій	1	11	11
2	Відвідування семінарських занять	1	10	10
3	Виконання завдання з самостійної роботи	5	13	65
4	Робота на семінарському занятті	10	8	80
5	Модульна контрольна робота	25	3	75
6	ІНДЗ	30	1	30
Максимальна кількість балів 271				

Розрахунок: $271:60=4,5$

Студент набрав: 225 балів

Оцінка: $225:4,5= 50$ (бал за семестр), додається екзамен (max 40 балів)

Методи контролю

Перевірка й оцінювання знань студентів здійснюється методами контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (методи усного, письмового, практичного контролю та методи самоконтролю). Об'єктами контролю є систематичність, активність і результативність роботи студента впродовж семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни в межах аудиторних занять, а також виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Оцінювання самостійної роботи й активності на семінарських заняттях здійснюється за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається;
- 3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою;
- 4) уміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв'язанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- 5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи. Тестові завдання для проміжного контролю знань студентів охоплюють теми, які вивчаються в межах окремих модулів. Формат тестових завдань передбачає завдання закритої форми із запропонованими відповідями (альтернативні; на відновлення відповідності частин; на порівняння та протиставлення; на визначення причинної залежності; на відтворення правильної послідовності; з множинними відповідями «правильно – неправильно»).

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ вчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Підсумковий контроль знань передбачений у формі екзамену, проводиться з метою оцінювання результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни.

Таблиця 8.2

Порядок переведення

рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
69–74	D	задовільно	
60–68	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Загальні критерії оцінювання успішності студентів:

Високий (творчий) рівень компетентності.

A (90–100) = 5 (відмінно) – студент виявляє особливі творчі здібності, демонструє глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; уміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку та розвитку, чітко й лаконічно, логічно та послідовно відповідати на поставлені запитання; демонструє вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; переконливо аргументує відповіді.

Достатній (конструктивно-варіативний) рівень компетентності.

B (82–89) = 4 (добре) – студент демонструє міцні ґрунтовні знання навчального матеріалу; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці; вільно розв'язує практичні вправи та задачі; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

C (75–81) = 4 (добре) – студент має міцні знання навчального матеріалу; уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; у цілому самостійно застосовувати їх на практиці; виправляти допущені помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи на підтвердження своїх думок.

Середній (репродуктивний) рівень компетентності.

D (69–74) = 3 (задовільно) – студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень, але його знання мають загальний характер; має труднощі з наведенням прикладів при поясненні явищ і закономірностей; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких значна кількість суттєвих.

E (60–68) = 3 (задовільно) – студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні; його знання мають фрагментарний характер, має

труднощі з наведенням прикладів при поясненні явищ і закономірностей; допускає суттєві помилки.

Низький (рецептивно-продуктивний) рівень компетентності.

FX (35–59) = 2 (незадовільно з можливістю повторного складання) – студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу; не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований; не вміє застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; допускає значні помилки.

F (1–34) = 2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) – студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання та відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів; повністю не знає матеріал, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основними організаційними формами навчального процесу з дисципліни «Історія бібліотечної справи» є лекції, семінарські та індивідуальні заняття, самостійна робота студентів, заходи з контролю знань студентів.

Для активізації процесу навчання при викладенні змісту дисципліни використовуються різноманітні методи навчання, а саме: методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи організації й здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи навчання за джерелом знань (словесні, наочні, практичні).

Зокрема, студенти отримують необхідні з курсу відомості на *проблемних лекціях*, спрямованих на розвиток логічного мислення студентів. Під час таких форм роботи ознайомлення з темою відбувається шляхом акцентування лектором уваги на проблемних питаннях; увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках; розглядаються різні концептуальні підходи до проблеми.

Робота в малих групах дає змогу структурувати семінарські заняття за формою й змістом, створює можливості колективного вирішення проблем, забезпечує формування особистісних якостей і досвіду соціального спілкування.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками учасників з приводу проблемних питань; сприяють розвитку критичного мислення студентів, виробленню вміння аргументувати власну думку; вчать оцінювати пропозиції співрозмовників, критично підходити до власних поглядів.

Мозкова атака як метод розв'язання невідкладних завдань полягає в тому, щоб за обмежений час студенти могли запропонувати якомога більше варіантів вирішення проблеми та здійснити відбір найоптимальніших.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціаліста та передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків у процесі опанування навчального матеріалу.

Презентації використовують для демонстрації аудиторії результатів роботи малих груп, звітів про виконання самостійної роботи тощо.

Банк візуального супроводження сприяє активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності. Лекції та семінарські заняття забезпечуються відповідними мультимедійними презентаціями; забезпечується доступ студентів до комп'ютерної техніки та Інтернету.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій; електронні варіанти підручників, навчальних посібників;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт);
- ✓ тести;
- ✓ завдання для ректорського контролю знань студентів.

XI. ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Змістовий модуль I

БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ Й СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Варіант 1

1. Історія бібліотечної справи: об'єкт, предмет, мета, завдання. Міждисциплінарні зв'язки.
2. Характеристика стародавніх бібліотек у Лагаші і Ніппурі.

Варіант 2

1. Наукові підходи до періодизації історії бібліотечної справи.
2. Характеристика бібліотеки царя Хеттської держави Хаттусилі III.

Варіант 3

1. Бібліотеки Античної Греції.
2. Характеристика Ніневійської бібліотеки асирійського царя Ашшурбаніпала.

Варіант 4

1. Зародження ідеї створення публічних бібліотек у добу Відродження. Нові вимоги до бібліотекаря-професіонала.
2. Характеристика бібліотек Ассирії (VIII - VII ст. до н.е.).

Варіант 5

1. Бібліотеки Стародавнього Сходу.
2. Староєгипетська культура і бібліотеки.

Варіант 6

1. Бібліотеки Стародавнього Риму.
2. Храмова бібліотека Рамсеса II.

Варіант 7

1. Бібліотеки раннього Середньовіччя.
2. Характеристика Александрійської бібліотеки.

Варіант 8

1. Бібліотеки епохи Відродження.
2. Бібліотекарі Александрійської бібліотеки, їх спеціалізація. Каллімах і його бібліографічна праця «Таблиці тих, хто прославився в усіх областях знання і того, що вони написали».

Варіант 9

1. Бібліотеки Візантії і Західної Європи (V - X ст.).
2. Староєгипетська культура і бібліотеки.

Варіант 10

1. Розвиток уявлень про бібліотечну архітектуру в Стародавньому світі.
2. Пергамська бібліотека.

Варіант 11

1. Бібліотеки буддійських монастирів і палацові книгосховища Китаю в період раннього Середньовіччя.
2. Бібліотека Палатину. Бібліотека Ульпіана в Римі.

Варіант 12

1. Бібліотеки Московської держави.
2. Бібліотека імператора Костянтина як найбагатше книгосховище і державний скрипторій.

Варіант 13

1. Бібліотеки елліністичного світу.
2. Бібліотеки монастиря Віварій, бенедиктинського монастиря Боббіо.

Варіант 14

1. Бібліотечна культура Стародавнього Риму.
2. Бібліотека кордовського халіфа аль-Хакама II. Приватні бібліотеки Кордови.

Варіант 15

1. Монастирські бібліотеки Західної Європи у V - VI ст.
2. «Будинок мудрості» в Дамаску.

Варіант 16

1. Середньовічні бібліотеки Арабського халіфату.
2. Бібліотечна справа Німеччини у період Реформації: суспільно-історичне тло, особливості функціонування.

Варіант 17

1. Склад і організація фондів арабських бібліотек і їх читачі. Особлива архітектура бібліотек арабського світу.
2. Палацова бібліотека в Каїрі (X - XI ст.).

Варіант 18

1. Середньовічні королівські бібліотеки.
2. «Філобіблон» Річарда де Бері.

Варіант 19

1. Наукові підходи до періодизації історії бібліотечної справи.
2. Особисті бібліотеки доби Відродження.

Варіант 20

1. Винайдення книгодрукування Йоганном Гуттенбергом, його вплив на книгорозповсюдження і бібліотечну справу.
2. Особисті бібліотеки Ф. Петрарки, Дж. Боккаччо, Н. Нікколі.

Змістовий модуль II БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У НОВИЙ І НОВІТНІЙ ЧАСИ

Варіант 1

1. Бібліотеки епохи Просвітництва.
2. Провідні бібліотеки СРСР.

Варіант 2

1. Бібліотечна справа Німеччини у XVII-XVIII ст.
2. Характеристика Російської національної бібліотеки.

Варіант 3

1. Бібліотечна справа США у XVII-XVIII ст.
2. Характеристика Бібліотеки Російської Академії наук.

Варіант 4

1. Бібліотечна справа Франції у XVII-XVIII ст.
2. Характеристика бібліотек країн Латинської Америки.

Варіант 5

1. Бібліотечна справа Великої Британії у XVII-XVIII ст.
2. Бібліотечна діяльність Готфріда Вільгельма Лейбніца.

Варіант 6

1. Бібліотечна справа Російської імперії у XVII-XVIII ст.
2. Бібліотечна діяльність Йоганна Вольфганга фон Гете.

Варіант 7

1. Бібліотечна справа в епоху Просвітництва і буржуазних революцій у зарубіжних країнах (XVIII - початок XIX ст.).
2. Заснування Бібліотеки Російської Академії наук.

Варіант 8

1. Бібліотечна справа в XIX - на початку XX ст.
2. Характеристика провідних університетських бібліотек світу.

Варіант 9

1. Бібліотечна справа Російської імперії в XIX ст.
2. Характеристика Національної бібліотеки Франції.

Варіант 10

1. Бібліотечна справа США в XIX ст.
2. Характеристика Бібліотеки Британського музею.

Варіант 11

1. Бібліотечна справа Франції в XIX ст.
2. Характеристика Бібліотеки Конгресу США.

Варіант 12

1. Бібліотечна справа Німеччини в XIX ст.
2. Характеристика провідних європейських університетських бібліотек.

Варіант 13

1. Бібліотечна справа Великої Британії в XIX ст.
2. Характеристика національних бібліотек Центральної і Східної Європи на сучасному етапі.

Варіант 14

1. Міжнародне бібліотечне співробітництво у XIX – XX ст.
2. Характеристика Національної бібліотеки Білорусії.

Варіант 15

1. Організація бібліотечної справи в країнах Центральної і Східної Європи в XIX ст.
2. Архів і бібліотека Канади.

Варіант 16

1. Діяльність професійних бібліотечних асоціацій у XIX – XX ст.
2. Публічні бібліотеки в Російській імперії.

Варіант 17

1. Англо-американська концепція публічної бібліотеки.
2. Характеристика Російської державної бібліотеки.

Варіант 18

1. Публічна бібліотека XIX ст.: види, концепції створення та функціонування.
2. Характеристика Національної бібліотеки Іспанії.

Варіант 19

1. Наукові бібліотеки Європи XIX ст.: види, суспільне призначення.
2. Національні моделі публічних бібліотек на сучасному етапі.

Варіант 20

1. Глобальне утвердження інституту національної бібліотеки як вияв нового етапу суспільного розвитку у XIX ст.
2. Характеристика Нью-Йоркської публічної бібліотеки.

Змістовий модуль III ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ

Варіант 1

1. Бібліотеки України у IX-XVIII ст.
2. Характеристика Національної бібліотеки України для дітей.

Варіант 2

1. Періодизація історії бібліотечної справи України.
2. Діяльність бібліотек Острозької академії і Львівського колегіуму.

Варіант 3

1. Виникнення та розвиток бібліотек навчальних закладів: Києво-Могилянської колегії, Львівського університету.
2. Характеристика Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського НАН України.

Варіант 4

1. Діяльність Штабу Розенберга по вилученню і вивезенню книжкових фондів українських бібліотек на Захід.
2. Характеристика Національної історичної бібліотеки України.

Варіант 5

1. Монастирські бібліотеки як основний тип бібліотек у XIV - XVII ст.
2. Утворення Національної бібліотеки Української держави.

Варіант 6

1. Особливості українського бібліотечного руху в XIX - на початку XX ст.
2. Бібліотека Ярослава Мудрого в Київському Софійському соборі.

Варіант 7

1. Початок поширення книгодрукування у слов'ян та його вплив на книгорозповсюдження, бібліотечний рух та зростання бібліотечних фондів в українських землях у середині XVI ст.
2. Характеристика Національної парламентської бібліотеки України.

Варіант 8

1. Бібліотечна справа України в XIX - на початку XX ст.
2. Приватні бібліотеки української інтелектуальної еліти: бібліотеки духовенства, гетьманів, козацької старшини та козаків.

Варіант 9

1. Бібліотечна справа у Радянській Україні.
2. Діяльність бібліотеки Києво-Могилянської академії.

Варіант 10

1. Пожвавлення українського бібліотечного руху в умовах зростання національної свідомості у першій половині XIX ст.
2. Характеристика Публічної бібліотеки імені Лесі Українки м. Києва.

Варіант 11

1. Бібліотечна справа України в другій половині XIX ст.
2. Характеристика Одеської національної ордена Дружби народів наукової бібліотеки імені М. Горького.

Варіант 12

1. Український бібліотечний рух Буковини, Галичини та Закарпаття.
2. Характеристика Державної бібліотеки України для юнацтва.

Варіант 13

1. Бібліотечна справа в роки української революції (1917-1920 рр.).
2. Характеристика Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського.

Варіант 14

1. Бібліотечна справа України в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).
2. Характеристика Державної науково-технічної бібліотеки України.

Варіант 15

1. Бібліотечне будівництво України у 50-80-х рр. XX ст.
2. Характеристика Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук.

Варіант 16

1. Зростання кількості наукових і спеціальних бібліотек УРСР у 1950-1960-і рр.

2. Характеристика Національної бібліотеки України для дітей.

Варіант 17

1. Цензура в бібліотеках Радянської України.

2. Характеристика Національної історичної бібліотеки України.

Варіант 18

1. Бібліотечна справа в незалежній Україні.

2. Характеристика Національної медичної бібліотеки України.

Варіант 19

1. Основні напрями бібліотечної справи України в період переходу від тоталітаризму до демократії.

2. Характеристика Національної парламентської бібліотеки України.

Варіант 20

1. Бібліотечна справа в роки української революції (1917-1920 рр.).

2. Характеристика Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського НАН України.

ХІІ. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Наукові підходи до періодизації історії бібліотечної справи.
2. Бібліотеки в державі Шумер, Хеттській державі і Вавилонському царстві.
3. Бібліотеки Ассирії (VIII - VII ст. до н.е.).
4. Бібліотеки Стародавнього Єгипту.
5. Бібліотеки Античної Греції.
6. Бібліотеки елліністичного світу.
7. Бібліотечна культура Стародавнього Риму.
8. Александрійська і Пергамська бібліотеки.
9. Бібліотеки Стародавнього світу.
10. Особливості архітектури бібліотек Стародавнього світу.
11. Бібліотеки буддійських монастирів і палацові книгосховища Китаю в період раннього Середньовіччя.
12. Бібліотеки Візантії і Західної Європи (V - X ст.).
13. Бібліотеки Арабського халіфату.
14. Церковні бібліотеки XII - XIV ст.
15. Бібліотеки середньовічних університетів, приватні і королівські бібліотеки.
16. Бібліотеки епохи Відродження.
17. Бібліотеки Московської держави.
18. Бібліотеки Середньовіччя у країнах Європи й Азії.
19. Особливості архітектури бібліотек Середньовіччя.
20. Бібліотеки Відродження у країнах Європи й Азії.
21. Приватні бібліотеки епохи Відродження.

22. Бібліотечна справа Німеччини у період Реформації: суспільно-історичне тло, особливості функціонування.

23. Бібліотечна справа в епоху Просвітництва і буржуазних революцій у зарубіжних країнах.

24. Бібліотечна справа Німеччини в епоху Просвітництва.

25. Бібліотечна справа США в епоху Просвітництва.

26. Заснування Бібліотеки Конгресу США.

27. Вплив нових політичних ідей на розвиток бібліотек в Англії в XVIII – на початку XIX ст.

28. Бібліотечна справа Франції в період буржуазної революції (1789-1794 рр.).

29. Бібліотечна справа Російської імперії у XVIII ст.

30. Бібліотечна справа країн Європи у XIX - на початку XX ст.

31. Бібліотечна справа США у XIX - на початку XX ст.

32. Бібліотечна справа Російської імперії у XIX - на початку XX ст.

33. Провідні чинники розвитку бібліотечної справи в XIX ст.

34. Глобальне утворення інституту національної бібліотеки як вияв нового етапу суспільного розвитку у XIX ст.

35. Наукова бібліотека Європи XIX ст.: види, суспільне призначення.

36. Публічна бібліотека XIX ст.: види, концепції створення та функціонування.

37. Англо-американська концепція публічної бібліотеки.

38. Діяльність професійних бібліотечних асоціацій.

39. Організація бібліотечної справи в країнах Центральної і Східної Європи у XIX ст.

40. Розвиток зарубіжної бібліотекознавчої думки у XIX ст.

41. Зародження бібліотечної освіти. Бібліотечна діяльність М. Дьюї.

42. Бібліотечна справа у період між світовими війнами (1914-1940 рр.).

43. Національна бібліотека в Парижі і діяльність Жюльєна Кена.

44. Національні бібліотеки країн світу у першій половині XX ст.

45. Національні бібліотеки країн світу у другій половині XX – на початку XXI ст.

46. Міжнародне бібліотечне співробітництво у XIX ст.

47. Міжнародне бібліотечне співробітництво у першій половині XX ст.

48. Міжнародне бібліотечне співробітництво у другій половині XX – на початку XXI ст.

49. Основні тенденції і особливості розвитку бібліотечної справи зарубіжних країн у XX - на початку XXI ст.

50. Розвиток бібліотечної справи в умовах інформаційного суспільства.

51. Національні моделі публічних бібліотек на сучасному етапі.

52. Інформаційно-бібліотечне законодавство провідних зарубіжних країн.

53. Вплив інформатизації та інтернетизації на розвиток бібліотечної справи.

54. Процеси демократизації бібліотечної справи в посткомуністичних країнах наприкінці XX – на початку XXI ст.

55. Інтелектуальна свобода і вільний доступ до інформації як головний принцип організації бібліотечної справи наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.
56. Особливості архітектури сучасних бібліотек.
57. Бібліотека Британського музею.
58. Бібліотека Конгресу США на сучасному етапі.
59. Еволюція концепції публічної бібліотеки.
60. Історія виникнення перших бібліотек у Київській Русі.
61. Бібліотека Київського Софійського Собору.
62. Монастирські бібліотеки та їх культурно-освітня роль у книжковій справі в Україні ХІ–ХVІІ ст.
63. Монастирські бібліотеки Лівобережної України в контексті української культури ХVІІІ ст.
64. Бібліотека Києво-Печерської Лаври та її роль у справі становлення та розповсюдження шкільництва, освіти, культури.
65. Приватні бібліотечні зібрання ХVІ–ХVІІІ ст. (П. Могили, Ф. Прокоповича, магнатів Яблоновських, С. Соболя та інших видатних осіб України).
66. Родові книгозбірні Правобережної України ХVІІІ–ХІХ ст. (І. Мазепи, М. Ханенка, П. Скоропадського та інших видатних осіб).
67. Бібліотека Харківського колегіуму як перше зібрання книг у Слобідській Україні.
68. Бібліотека Чернігівського колегіуму: історія становлення, забезпечення навчального процесу.
69. Бібліотечна справа в Україні у ХІХ – на початку ХХ ст.: стан і основні напрями розвитку.
70. Роль публічних бібліотек в Україні у ХІХ – на початку ХХ ст: (міські, повітові, громадські та народні).
71. Бібліотеки-читальні та народні читальні в історико-культурному контексті півдня України (кін. ХІХ – поч. ХХ ст.).
72. Бібліотечна діяльність товариства «Просвіта»: особливості діяльності, історія, теорія, практика, фонди.
73. Роль бібліотек Народного Дому та Наукового товариства імені Т. Шевченка в історії розвитку науки і культури Галичини.
74. Діяльність корифеїв бібліотечної справи України.
75. Бібліотечна справа у Радянській Україні.
76. Бібліотеки у період становлення нових соціально-економічних і політичних відносин у 1930-х рр.
77. Стан бібліотек Києва у період нацистської окупації (1941–1943 рр.).
78. Бібліотеки України у період післявоєнної відбудови та в 1950-х рр.
79. Бібліотечна справа в Україні у 1950-1960-ті рр.: централізація науково-методичної роботи в галузі бібліотекознавства.
80. Бібліотечна справа у період Української революції 1917–1920 рр.: проекти реформ бібліотечної справи.
81. Створення Національної бібліотеки Української держави.

82. Бібліотечна справа в Україні у 1970-1980-ті рр.: спроби ґрунтового упорядкування бібліотечної мережі.

83. Цензура у бібліотеках Радянської України.

84. Бібліотечна справа в незалежній Україні.

85. Українська бібліотечна асоціація: мета, завдання, основні напрями діяльності.

86. Основні напрями розвитку бібліотечної справи України в період переходу від тоталітаризму до демократії.

87. Перспективи розвитку бібліотечної справи України.

88. Національні бібліотеки України на сучасному етапі.

89. Публічні бібліотеки України на сучасному етапі.

90. Впровадження новітніх інформаційних технологій як перспективний напрям розвитку бібліотечної справи України.

ХІІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавчі документи

1. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27 січ. 1995 р. № 32/95-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – №7. – Ст. 45; В ред. Закону №5461-17 від 12.12.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80>.

2. Про культуру : Закон України від 14 груд. 2010 р. №2778-17 // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – №24. – Ст. 168; В ред. Закону №5461-17 від 12.12.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>.

Базова

3. Абрамов К.И. История библиотечного дела в России: учеб.-метод. пособие для студентов, преподавателей и библиотекарей-практиков: [В 2 ч.] / К.И. Абрамов. – М. : Либерия, 2000–2001. – Ч. 1. – 2000. – 175 с. ; Ч. 2. – 2001. – 159 с.

4. Володин Б.Ф. Всемирная история библиотек / Б.Ф. Володин. – 2-е изд., доп. – СПб. : Профессия, 2004. – 432 с.

5. Дубровіна Л.А. Бібліотечна справа в Україні в ХХ столітті : монографія / Л.А. Дубровіна, О.С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2009. – 530 с.

6. Седих В.В. Історія бібліотечної справи в Україні : навч. посіб. / В.В. Седих ; [наук. ред. Н.М. Кушнарєнко]; М-во культури України, Харк. держ. акад. культури. – Х. : ХДАК, 2013. – 212 с.

7. Талалакіна О.И. История библиотечного дела за рубежом : учебник для библ. ф-тов ин-тов культуры и пед. вузов / О.И. Талалакіна. – М. : Книга, 1982. – 272 с.

Додаткова

8. Абрамов К.И. История библиотечного дела в СССР : учебник для библиотечного факультета, факультета культуры, педагогических вузов и университетов. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Книга, 1980. – 352 с.
9. Александрийская библиотека : [з історії б-ки] // Шк. б-ка. – 2009. – №5. – С. 42–48.
10. Арабская письменность и книга // Очерки арабской культуры V–XV вв. – М., 1982. – С. 215–286.
11. Березкина Н.Ю. Библиотеки и распространение научных знаний в Беларуси, XVI - XX вв. / Н.Ю. Березкина ; Нац. акад. наук Беларуси, Центр. науч. б-ка им. Я. Коласа. – Минск : Беларуская навука, 2011. – 523 с.
12. Березюк Н.М. Библиотека Харьковского национального университета имени В.Н. Каразина за 200 лет (1805-2005) / Н.М. Березюк [и др.] ; Харьков. нац. ун-т им. В.Н. Каразина, Центр. науч. б-ка. – Х. : Тимченко А.Н., 2006. – 390 с.
13. Библиотеки Киева под час нацистської окупації. (1941-1943) : Дослідження. Анотований покажчик. Публікації документів / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, Держкомархів України, Центр. держ. арх. вищих органів влади та упр. України ; уклад. : Л.А. Дубровіна, Н.І. Малолетова. – К., 2004. – 812 с.
14. Библиотеки Украины загалнодержавного значення: історія і сучасність: зб. ст. / НБУВ та ін.; редкол. : О.С. Онищенко (голова) та ін. – К., 2007. – 253 с.
15. Білокінь С. Боротьба проти історії. Спецфонди : [з історії бібліотечних спецфондів] / С. Білокінь // Укр. культура. – 2009. – № 1. – С. 34-35.
16. Білоус І.О. Библиотека Львівської політехніки: історія становлення і розвитку : [1844–2000 рр.] / І.О. Білоус // Наук. пр. Кам'янець-Подільск. нац. ун-ту ім. І. Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. – С. 247–255.
17. Вергунов В.А. Державна наукова сільськогосподарська бібліотека УААН : історія і сьогодення : до 75-річчя ДНСГБ УААН як наук. установи / В.А. Вергунов. – К. : Аграр. наука, 2007. – 480 с.
18. Владимиров Л.И. Всеобщая история книги: Древний мир. Средневековье. Возрождение. XVII век / Л.И. Владимиров. – М., 1988. – 312 с.
19. Глухов А.Г. Звучат лишь письменна: Судьба древних библиотек / А.Г. Глухов. – М., 1981. – 208 с.
20. Глухов А.Г. Из глубины веков: Очерки о древних библиотеках мира / А.Г. Глухов. – М., 1971. – 112 с.
21. Глухов А.Г. Русь книжная / А.Г. Глухов. – М., 1979. – 224 с.
22. Глухов А.Г. Судьбы древних библиотек / А.Г. Глухов. – М., 1992. – 160 с.
23. Грин У.И. Публичная библиотека глазами современников (1795–1917): хрестоматія / У.И. Грин, А.М. Третьяк. – СПб., 1998. – 694 с.
24. Дворкина М.Я. Периодизация – это отражение существенных изменений... / М.Я. Дворкина // Библиотековедение. – 2000. – № 3. – С. 96–100.
25. Дем'янюк Л. Публічні бібліотеки у сучасному Ірані / Л. Дем'янюк // Бібліотечний вісник. – 2013. – № 1. – С. 46-52.

26. Дем'янюк Л. Формування інноваційної моделі наукової бібліотеки в Ісламській Республіці Іран / Л. Дем'янюк // Бібл. вісн. – 2013. – № 5. – С. 28-35.
27. Дзюба О.М. Монастирські бібліотеки лівобережної України в контексті української культури XVIII ст. / О.М. Дзюба // Бібл. вісн. – 1994. – №1. – С. 18-22.
28. Дубровіна Л.А. Історія Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. 1918-1941 / Л.А. Дубровіна, О.С. Онищенко ; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К. : НБУВ, 1998. – 336 с.
29. Дубровіна Л.А. Історія Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1941-1964) / Л.А. Дубровіна, О.С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К. : Наук. думка, 2003. – 360 с.
30. Дубровіна Л.А. Історія Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1965-1991) / Л.А. Дубровіна, О.С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2008. – 373 с.
31. Жукова В.П. Архітектура та дизайн бібліотек: історія і сучасність / В.П. Жукова // Вісн. ХДАК. – 2014. – Вип. 43. – С. 181-189.
32. История библиотеки в биографиях директоров. 1795-2005 / Рос. нац. б-ка ; пред. ред. кол. В.Р. Фирсов. – СПб., 2006. – 503 с.
33. Історія бібліотечної справи в Україні : зб. наук. пр. / Нац. парламент. б-ка України. – К., 1995 – .
34. Історія наукових бібліотек у контексті історії, культури, освіти в Україні: матеріали наук.-практ. конф., Київ, 14-15 жовтня 1999 р. – К., 1999. – 110 с.
35. Історія освітянських бібліотек України: наук. зб. / Держ. наук.-пед. б-ка ім. В.О. Сухомлинського ; гол. ред. кол П.І. Рогова. – К. : Вирій, 2006. – 403 с.
36. Історія розвитку бібліотек України для дітей (1960–1974 рр.) / НБУ для дітей; редкол. : А.С. Кобзаренко та ін. – К., 2007. – 75 с.
37. Історія розвитку бібліотек України для дітей (1975-1991 рр.) / [А.С. Кобзаренко та ін. ; наук. ред. Л.П. Каліберда] ; Нац. б-ка України для дітей. – К., 2011. – 116 с.
38. Каратыгина Т.Ф. История технических библиотек в СССР / Т.Ф. Каратыгина. – М., 1981. – 166 с.
39. Ківшар Т. Український книжковий рух як історичне явище : монографія / Т. Ківшар ; НАН України, Центр пам'яткознавства. – К. : Логос, 1996. – 344 с.
40. Клещук С.Е. Зарождение и становление библиотек высших учебных заведений США (1630–1860) / С.Е. Клещук // Библиотековедение и библиография за рубежом. – 1989. – Вып. 123. – С. 74–87.
41. Ковальчук Г.І. Керівники ВБУ-НБУВ (1918-1998) / Г.І. Ковальчук // Бібл. вісн. – 1998. – № 5. – С. 18-28.
42. Крушельницька Л. Від сьогодні до завтра... / Л. Крушельницька ; НАН України; ЛННБУ ім. В. Стефаніка; [упорядкув. В. Трипачука]. – Львів : Астролябія, 2012. – 252 с.

43.Кунанець Н.Е. Бібліотечна справа на західноукраїнських землях (XIII ст.–1939 р.): консолідований інформаційний ресурс : монографія / Н.Е. Кунанець ; М-во освіти і науки, молоді та спорту, Нац. ун-т "Львів. політехніка". – Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2011. – 446 с.

44.Кунанець Н. Соціокомунікативний підхід у дослідженні історії бібліотечної справи західноукраїнського регіону / Н. Кунанець // Вісн. КНУКіМ. Сер. : Соціальні комунікації. – К., 2013. – Вип. 1. – С. 114-119.

45.Купрійчук В. Роль бібліотек у реалізації державної гуманітарної політики України у добу національно-визвольної боротьби 1917-1920 рр. / В. Купрійчук // Ефективність державного управління: зб. наук. пр. – 2012. – Вип. 30. – С. 131-137.

46.Малолетова Н. Національна бібліотека Франції: основні напрями діяльності / Н. Малолетова // Бібл. вісн. – 2013. – № 5. – С. 20-27.

47.Маслакова Н. Історико-бібліотекознавчі дослідження на новому етапі розвитку України (1991–2006) / Н. Маслакова // Наук. пр. НБУВ. – К., 2006. – Вип. 16. – С. 404–414.

48.Мацюк О. Чи було книгодрукування на Україні до Івана Федорова / О. Мацюк // Вісн. Книжк. палати. – 2014. – №1. – С. 28-33.

49.Мотульский Р.С. Основні етапи становлення і розвитку бібліотек Білорусі у Х-XXI ст. / Р.С. Мотульский // Бібл. планета. – 2009. – №3. – С. 13-18.

50.Немировский А.И. Библиотеки Древнего Рима / А.И. Немировский // Вопр. истории. – 1991. – №11. – С. 218–221.

51.Немировский Е.Л. Мир книги: с древнейших времен до начала XX века / Е.Л. Немировский. – М., 1986. – 287 с.

52.Новікова Н. Дитячі бібліотеки в культурі України другої половини ХХ століття: монографія / Н. Новікова ; КНУКіМ. – К., 2006. – 282 с.

53.Онищенко О. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського в 1918-1998 рр.: основні етапи розвитку / О. Онищенко, Л. Дубровіна // Бібл. вісн. – 1998. – № 5. – С. 5-17.

54.Онищенко О. Українські бібліотеки у 90-х роках ХХ ст. : основні тенденції розвитку та напрями діяльності / О. Онищенко // Бібл. вісн. – 2009. – № 3. – С. 12-23.

55.Прокопенко Л.С. Джерельна база дослідження діяльності ІФЛА / Л.С. Прокопенко // Вісн. Кн. палати. – 2003. – №7. – С. 14 – 16.

56.Прокопенко Л.С. Основні напрями діяльності Спеціальної групи за інтересами з історії бібліотечної справи (ІФЛА) / Л.С. Прокопенко // Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України: Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 22 лист. 2011 р. – К., 2011. – С. 165–167.

57.Радзівіло А.А. Перша публічна бібліотека у Києві: («Аптека для душі» П.П. Должикова) / А.А. Радзівіло // Історія бібліотечної справи в Україні. – 1997. – Вип. 2. – С. 5-11.

58.Роль бібліотек монастирів, соборів та інших установ у розвитку культури України : тези наук. конф. / НАН України, Ін-т укр. археографії ; ред. Т. Санкович. – К., 1993. – 131 с.

59. Сажок О.В. Бібліотеки Острозького Кирило-Мефодіївського церковного православного братства у другій половині XIX – на початку XX ст. / О.В. Сажок // Наук. зап. [Нац. ун-ту «Острозька акад.». Сер. «Історичне релієзнавство». – 2011. – Вип. 4. – С. 159–169.

60. Самая современная библиотека в мире : [історія Нац. б-ки Франції] // Шк. б-ка. – 2009. – № 6. – С. 38–39.

61. Сірополко С. Бібліотечна справа на Україні : [корот. огляд від початку до 20-х рр. XX ст.] / С. Сірополко // Шк. б-ка. – 2009. – № 1. – С. 41–44.

62. Скоморовська І.М. Історія становлення шкільних бібліотек [України] / І.М. Скоморовська // Шк. б-ка. – 2012. – № 15/16. – С. 40–41.

63. Соколов В. Бібліотеки церковних братств в Україні у XVI-XVIII ст. / В. Соколов // Вісн. Книжк. палати. – 2014. – №3. – С. 20-24 ; 2014. – №4. – С. 27-34.

64. Соколов В. Книжкові зібрання козацької старшини наприкінці XVII-XVIII ст. / В. Соколов // Вісн. Книжк. палати. – 2014. – №1. – С. 22-27.

65. Солонська Н. Князівська бібліотека XI століття в Києві: до 1000-річчя Софійського собору / Н. Солонська // Вісн. Книжк. палати. – 2011. – № 11. – С. 41–43

66. Талалакіна О.И. Исследователи культуры Востока о библиотеках Арабского халифата / О.И. Талалакіна // Библиотековедение и библиогр. за рубежом. – 1976. – Вып. 56. – С. 58–75.

67. Троцюк Т.В. Александрийская общественная библиотека: к истории возникновения / Т.В. Троцюк // История библиотек : исслед., материалы, документы : сб. науч. тр. / Рос. нац. б-ка. – СПб., 2008. – Вып. 7. – С. 15-22 .

68. Тюлина Н.И. Дома и на чужбине: Записки библиотекаря со счастливой судьбой / Н.И. Тюлина. – М. : Либерия, 1999. – 136 с.

69. Уюн-Суд Низар. Арабские библиотеки в средние века / Уюн-Суд Низар // Библиотековедение и библиогр. за рубежом. – 1973. – С. 90–98.

70. Фирсов Г.Г. Библиотечная деятельность Гете и библиотеки Веймара и Йены / Г.Г. Фирсов // Библиотековедение и библиогр. за рубежом. – 1983. – Вып. 94. – С. 3–11.

71. Фрис В. Бібліотеки на західноукраїнських землях у другій половині XVII-XVIII ст. / В. Фрис // Зап. Львів. наук. б-ки ім. В. Стефаника. – 2002. – Вип. 9/10. – С. 171-186.

72. Фунтикова С.П. Православные библиотеки: прошлое и настоящее : учеб. пособие / С.П. Фунтикова ; МГУКИ. – 2-е изд., доп. и перераб. – М. : ИПО Профиздат, 2002. – 256 с.

73. Хан А. Государственные библиотеки Великобритании во времена жесткой экономии / А. Хан, [пер. Е.А. Шибаевой] // Библиотековедение. – 2014. – №1. – С. 86-91.

74. Холод С.С. Формування книжкових зібрань і бібліотек та розповсюдження інформації у добу середньовіччя в Європі / С.С. Холод // «Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства» : матеріали четвертої міжнар. наук.-практ. конф., Львів, 25 жовт.

2012 р. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т «Львівська політехніка», НТБ. – Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2012. – С. 402–410.

75. Шапошников А.Е. История чтения и читателя в России (IX–XX вв.): учеб.-справ. пособие для б-к всех систем и ведомств / А.Е. Шапошников. – М., 2001. – 80 с.

Інформаційні ресурси

№ з/п	Адреса вебсайта	Назва вебсайта
1	http://libinnovate.wordpress.com/	Творчість та інновації в українських бібліотеках: інформаційно-просвітницький блог для бібліотекарів
2	http://www.librportal.org.ua/	Бібліотечний інформаційно-освітній портал
3	http://elib.nplu.org/collection.html?id=56&page=4	Електронна бібліотека «Культура України»: Історія бібліотечної справи
4	http://elib.nplu.org/view.html?id=777	Історія бібліотечної справи в Україні : зб. наук. пр. / Нац. парлам. б-ка України. — К., 1995-.Вип. 1, 1995. — 87 с.
5	http://elib.nplu.org/object.html?id=778	Історія бібліотечної справи в Україні : зб. наук. пр. / Нац. парлам. б-ка України. — К., 1995-.Вип. 2, 1997. — 112 с.
6	http://www.ula.org.ua	Українська бібліотечна асоціація (УБА)
7	http://ula.org.ua/images/documents/2856/Library%20Exp_Doc_06_2014%20Final.pdf	Стан, проблеми та напрями реформування бібліотечної мережі України: інформаційна довідка (2014 р.)
8	https://www.youtube.com/watch?v=KQtVDp1YH14	Відомі постаті в історії бібліотечної справи
9	https://www.youtube.com/watch?v=u9YWEIUumOQ	Видатні постаті в історії бібліотечної справи України (Ч. 1)
10	https://www.youtube.com/watch?v=fkY7s6CzdQ0	Видатні постаті в історії бібліотечної справи України (Ч. 2)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Семінар, як одна з форм навчальних аудиторних занять, спрямований на поглиблене вивчення програмного матеріалу та контроль рівня його засвоєння шляхом безпосередньої співпраці навчальної групи та викладача в процесі обговорення навчального матеріалу.

Систематична підготовка до семінару з дисципліни привчає до самостійної роботи з матеріалом, науковою, навчальною, навчально-методичною літературою, періодичними та довідковими виданнями, інформаційними ресурсами мережі Інтернет. Для виступу на семінарському занятті студенти готують усні відповіді на поставлені запитання. Під час занять створюються умови для перевірки та виявлення інтелектуального рівня

студентів, формування вміння публічно виступати, логічно висловлюватись, колективно обговорювати гострі проблеми, обстоювати власну точку зору, полемізувати й аргументувати власну позицію.

Для ґрунтовного засвоєння джерел необхідно вдумливо конспектувати, вдаючись до різних форм запису: витягів, тез, цитат тощо. Доцільно підготувати власні спостереження та висновки, обґрунтувавши їх теоретичними положеннями та рекомендаціями.

Семінарські заняття не лише базуються на матеріалі, який міститься в лекційному курсі, але й підсумовують результати самостійної роботи з рекомендованою літературою.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних навчальних занять. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, умінь і навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Питання, що виникають у студентів стосовно виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях, які проводять згідно з графіками, затвердженими кафедрою.

Самостійна робота студентів передбачена до кожної теми курсу, зміст якої полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу після відвідування лекцій;
- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;
- презентація та захист результатів виконання дослідницького завдання на семінарському занятті.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного в змісті лекції, засвоєння її основних моментів. При цьому не слід дослівно записувати за лектором, а своїми словами фіксувати найсуттєвіше: тему, її основні питання та положення. На сторінках конспекту варто залишати широкі поля для додаткових поміток під час самостійної роботи над літературою.

Для систематизації отриманих знань з дисципліни до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції, рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал, на який лектор посилається при викладанні нового. Якщо з певних причин лекція пропущена, її необхідно законспектувати й опрацювати самостійно, незрозумілі питання з'ясувати на консультації.

Основні види самостійної роботи студентів з дисципліни: вивчення лекційного матеріалу, опрацювання рекомендованої літератури, самоконтроль рівня засвоєння програмного матеріалу, написання рефератів.